

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)
SSN Krzysztof Grzesiowski (sprawozdawca)
SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 marca 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z 29 lipca 2022 r., III Ca 2632/21,
w sprawie z powództwa R.P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę, ewentualnie zapłatę i ustalenie,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) kosztami postępowania kasacyjnego obciąża pozwaną,**
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Łochowski

Kamil Zaradkiewicz

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 29 lipca 2022 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w ramach powództwa głównego (pkt I) zasądził od pozwanego Bank spółki akcyjnej na rzecz powoda R.P. kwotę 51 361,52 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz oddalił powództwo główne w pozostałej części; w ramach powództwa ewentualnego (pkt II) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 29 984,16 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i ustalił, że umowa kredytu hipotecznego zawarta 11 stycznia 2008 r. przez powoda z Bank spółką akcyjną w W. jest nieważna; ponadto orzekł o kosztach procesu (pkt III).

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 29 lipca 2022 r. oddalił apelację (pkt 1) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że 11 stycznia 2008 r. powód zawarł z Bank spółką akcyjną w W. umowę kredytu hipotecznego dla osób fizycznych waloryzowanego kursem CHF. Celem kredytu było finansowanie zakupu na rynku wtórnym spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Kwota kredytu wynosiła 225 500 zł, zaś walutę waloryzacji określono na CHF. Zgodnie z § 1 pkt 3a umowy kwota kredytu, wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 27 grudnia 2007 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej Bank S.A., wynosiła 106 322,78 CHF. Przy tym kwota ta miała jedynie charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu mogła różnić się od podanej kwoty. Zgodnie z § 7 ust. 1 udzielony kredyt był waloryzowany kursem kupna waluty CHF według tabeli kursowej Bank S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF była określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej Bank S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej wynosiła 3,88% w stosunku rocznym. Wysokość zmiennej stopy procentowej obejmowała LIBOR 3M, powiększony o stałą w całym okresie kredytowania marżę banku w wysokości 1,10%. Zgodnie z § 11 pkt 4 umowy, raty kapitałowo-odsetkowe płatne były w PLN po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Bank S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

4. Sąd Okręgowy podzielił ocenę prawną Sądu Rejonowego, że z uwagi na specyficzne ukształtowanie żądań w pozwie powództwo główne podlegało częściowemu uwzględnieniu, natomiast powództwo ewentualne było zasadne w całości. Sądy *meriti* zgodnie uznały za abuzywne postanowienia umowy dotyczące zarówno indeksacji kredytu, jak i ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Zdaniem Sądu Okręgowego zakwestionowane postanowienia umowy kształtowały prawa powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interes. Wynikało to z tego, że przeliczanie kwoty wypłacanego w złotych kredytu i wysokości uiszczanych w złotych rat kapitałowo-odsetkowych następowało według dwóch różnych kursów walut, zaś kursy ustalane były jednostronnie i dowolnie przez bank, bez zawarcia w umowie znanych powodom obiektywnych kryteriów, według których miało następować to ustalenie. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że umowa jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.), ponieważ usunięcie klauzul waloryzacyjnych powoduje, iż umowa w tym kształcie nie może dalej obowiązywać. Stąd też powód miał interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności zawartej umowy (art. 189 k.p.c.).

5. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zaskarżając go w całości i wnosząc m.in. o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego, tj. w szczególności art. 5, 65, 385¹, 481 § 1 i 2 i art. 455 k.c. przez ich błędną wykładnię, jak i niewłaściwe zastosowanie. Pozwany podniósł również zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 189 i 187 w zw. z art. 191 w zw. z art. 193 § 1 w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. przez utrzymanie w mocy rozstrzygnięcia uwzględniającego zarówno roszczenie główne, jak i roszczenie ewentualne zgłoszone przez powoda.

6. Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

7. Na wstępie trzeba podkreślić, że w ostatnich latach w Sądzie Najwyższym ukształtowała się jednolita linia orzecznicza, uwzględniająca bogaty dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w przedmiocie tzw. kredytów frankowych. Rozwój orzecznictwa zakończył się ostatecznie 25 kwietnia

2024 r. powzięciem przez Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Cywilnej uchwały III CZP 25/22, mającej moc zasady prawnej (art. 87 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

8. W uchwale tej Sąd Najwyższy podsumował dotychczasową linię orzeczniczą, przyjmując, że:

1) W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2) W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3) Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4) Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5) Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

9. Skarżący w zarzutach kasacyjnych starał się przede wszystkim podważyć stanowisko, że klauzule indeksacyjne nie miały charakteru abuzywnego, jak i że bez nich kwestionowana umowa kredytu nie jest nieważna i może być utrzymana. Jeżeli

chodzi o kwestię abuzywności klauzul umownych rozpatrywanych w niniejszej sprawie, to stosowne zarzuty kasacyjne okazały się bezzasadne, albowiem Sądy obu instancji wyczerpująco, rzetelnie i w pełni przekonująco wykazały, że klauzule te mają charakter niedozwolony, a Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela tę ocenę.

10. W takiej zaś sytuacji, w świetle uchwały składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, nie jest możliwe utrzymanie w mocy umowy kredytu, która nie wiąże stron także w pozostałym zakresie. W związku z powyższym Sądy *meriti* trafnie uznały, że umowa kredytu jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

11. Zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. okazał się także chybiony, ponieważ w judykaturze Sądu Najwyższego (zob. wyrok z 25 lipca 2025 r., II CSKP 475/23) dominuje stanowisko dopuszczające wystąpienie z żądaniem ustalenia nieistnienia stosunku kredytu ze względu na nieważność umowy kredytu, nawet jeżeli stronie przysługuje roszczenie o zwrot świadczeń spełnionych na podstawie tej umowy, a Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela to stanowisko. Nadto utrwalony jest też pogląd, że żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego może być „w ramach skrótu myślowego” określone jako żądanie ustalenia nieważności umowy, ponieważ zmierza *de facto* do ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z tej umowy (zob. postanowienie SN z 6 marca 2024 r., I CSK 6592/22).

12. Nie był również trafny zarzut kasacyjny dotyczący naruszenia art. 187 w zw. z art. 191 w zw. z art. 193 § 1 w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. polegającego na utrzymaniu przez Sąd Okręgowy w mocy rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego uwzględniającego zarówno roszczenie główne, jak i roszczenie ewentualne zgłoszone przez powoda. Wbrew twierdzeniom skarżącego roszczenia powoda, o których wyrokowały Sądy *meriti* mieszczą się w granicach żądań określonych w powództwie głównym i ewentualnym. Zasądzone kwoty bowiem nie pokrywają się. Żądanie główne zasądzone w złotych polskich zostało uwzględnione za okres od 15 lipca 2009 r. do końca 2012 r. i obejmowało jedynie „nadpłacony” kredyt, a nie całość wszystkich rat zapłaconych przez powoda. Zaś żądanie ewentualne zasądzone w CHF dotyczyło okresu od 15 stycznia 2013 r. do 15 maja 2019 r. i obejmowało już całość rat zapłaconych przez powoda. Nie sposób więc, w ocenie

Sądu Najwyższego, dopatrzeć się naruszenia przepisu art. 321 § 1 k.p.c. Sądy *meriti* prawidłowo uznały, że w razie oddalenia żądania głównego w całości lub części, sąd rozpoznaje żądanie ewentualne (zob. wyrok SN z 7 marca 2017 r., II CSK 349/16).

13. Bezpodstawny okazał się także zarzut skarżącego dotyczący naruszenia art. 481 w zw. z art. 455 k.c. przez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od daty wcześniejszej niż dzień wyrokowania. Zgodnie z powszechnie przyjmowanym stanowiskiem judykatury zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy, co oznacza, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c. Obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie od kwoty przypadającej do zwrotu z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powstaje w związku z tym w chwili wyznaczonej na podstawie powołanego przepisu, a zatem niezwłocznie po wezwaniu do zwrotu świadczenia (zob. wyroki SN: z 21 lutego 1989 r., I CR 14/89; z 22 marca 2001 r., V CKN 769/00; z 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03). Sąd Najwyższy nie dopatrzył się w zaskarżonym rozstrzygnięciu uchybienia względem wyżej przedstawionych reguł.

14. Dodatkowo należy podkreślić, że skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę może powodować znaczną nierówność praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. W ocenie Sądu Najwyższego, gdyby rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to racjonalny kredytobiorca nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat, chyba że z okoliczności sprawy wyraźnie wynikałoby co innego. Poza tym, gdyby kredytujący bank zamierzał w wystarczający sposób poinformować kredytobiorcę będącego konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z długoterminowego kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać oceniona jako nieuczciwa (zob. wyroki SN: z 29 maja 2024 r., II CSKP 1048/23, i z 19 grudnia 2024 r., II CSKP 243/24).

15. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

(Ł.W.)

[SOP]